

حقوق: لباس جدید پادشاه؟ مسئله حقوق و اخلاق زیست‌پزشکی

سید شهاب‌الدین موسوی زاده مَرکیه *

– مدرس دانشگاه گیلان، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، گیلان، ایران

پذیرش: ۱۳۹۸/۱۲/۱۹

دریافت: ۱۳۹۸/۰۹/۱۱

چکیده

هدف این پژوهش یافتن مسئله اساسی حقوق و اخلاق زیست‌پزشکی و نیز تحلیل نحوه برخورد با آن است. سؤال اصلی این است: کدام مسئله بیش از هر مسئله دیگری می‌تواند خود را به رابطه حقوق و اخلاق زیست‌پزشکی تحمیل کند؟ مفروض ما آن است که این مسئله «بقا» است. تحقیق حاضر، با هدف توصیف و تحلیل و با استفاده از منابع کتابخانه‌ای انجام شده است. نتایج نشان داد با توجه به اهمیت حفظ گونه انسان در عالم از یک سو و کارکرد پزشکی از سوی دیگر، این مهم به شکلی اساسی رابطه حقوق و اخلاق زیست‌پزشکی را متأثر می‌سازد. اما از آنجا که «انسان» حب نفس دارد، نمی‌توان پاسخی قاطع به چگونگی حل این مسئله داد؛ به‌ویژه آنگاه که پای آزمایش‌های پزشکی بر روی انسان‌ها، شبیه‌سازی و... در میان باشد. مطالعات نشان داد گرچه باورمندی یک جامعه به برابری می‌تواند در چنین حالتی از کالاشدن انسان جلوگیری نماید اما در نهایت فضیلت «فداکاری» است که دست پزشکی را برای کمک به بقای اخلاق‌مدار بشر باز می‌گذارد. در این حالت بقا خود یک غایت و یک «خوب» به حساب می‌آید که شایسته دستیابی است.

واژه‌های کلیدی:

بقا، مسئله‌یابی، انسان‌شناسی، حقوق عمومی، اخلاق، جامعه‌شناسی حقوق

نحوه استناد به مقاله:

موسوی زاده مَرکیه سید شهاب‌الدین. حقوق: لباس جدید پادشاه؟ مسئله حقوق و اخلاق زیست‌پزشکی مجله ایرانی حقوق و اخلاق زیست‌پزشکی. ۱۳۹۸؛ ۲(۲): ۶۹-۷۷.

* نویسنده مسئول: سید شهاب‌الدین موسوی زاده مَرکیه، تلفن: ۲۲۲۵۱۳۶۴، شماره: ۲۲۲۵۲۵۳۶، رایانامه: sshahabm88@gmail.com

– عنوان با اقتباس از داستانی از هانس کریستیان آندرسن نویسنده دانمارکی.

مقدمه

آمار نشان می‌دهد امروزه، بیش از تمام تاریخ، سلامت و زیبایی دارایی‌های مهمی به شمار می‌آیند که انسان در تمام جوامع به دنبال آنها است (۱، ۲). پس طبیعی است دانش و صنفی که در این مسیر قرار دارد نزد آدمیان از منزلت ویژه‌ای برخوردار باشد؛ نتایج تحقیقی در سازمان تربیتی، علمی و فرهنگی ملل متحد - یونسکو - نشان می‌دهد حوزه سلامت از محبوب‌ترین بخش‌ها برای ادامه تحصیل میان دانشجویان در جهان است (۳) و آمار داخلی نیز مؤید همین شرایط در ایران است (۴)؛ حال آنکه مطابق مطالعات میدانی انجام شده در سال‌های قبل‌تر چنین نبود (۵). امروزه کمبود تعداد پزشک خبر مهمی برای جامعه است که برای جبران آن تلاش می‌شود (۶) و هرگاه انحرافی در این حوزه دیده می‌شود جامعه به تندی نسبت بدان واکنش نشان می‌دهد (۷). همچنین، براساس پیمایش صورت گرفته از نگاه جمع‌کنیری از شهروندان پژوهش در حوزه پزشکی یکی از سه اولویت تحقیقی است (۵).

علاوه بر این در آموزه‌های حقوق عمومی سلامت و بهداشت از مؤلفه‌های نظم عمومی است که حکومت موظف به تأمین و پایش نحوه اجرای آن است (۸). به‌ویژه آنکه با توجه به اسناد حقوق بشری، تأمین بهداشت جامعه از جمله تعهدات مثبتی است که حکومت‌ها در قالب حقوق اقتصادی و اجتماعی بر عهده گرفته‌اند (۹). به عبارت دیگر، پزشکی از جذاب‌ترین و مهم‌ترین موضوعات سیاست‌گذاری عمومی (۱۰) و اخلاق اجتماعی و نیز در زمره موضوعات اساسی برای کارکرد تنظیمی و تأسیسی حقوق است.

با توجه به نکات بالا پزشکی، به‌ویژه با مددگیری از یافته‌های زیست‌شناختی، موقعیتی ممتاز در نظام اجتماعی دارد که هم‌زمان پرمنزلت و عموماً با آورده مالی بالاست و این یعنی آنکه از پزشکی نمی‌توان کناره گرفت. اما با توجه به آنکه هر یک از این موارد بازتاب‌دهنده بخشی از حیات اجتماعی انسان‌هاست، مدام در معرض داوری اخلاقی و نظام رسمی پاداش و مجازات قرار می‌گیرد. حال پرسش آن است

که در مثلث حقوق، زیست‌پزشکی و اخلاق، چه مسئله‌ای می‌تواند به نحوی خاص این رابطه را بغرنج سازد؟ به عبارت دیگر، دست‌انداز این مسیر کجاست؟ مقاله حاضر با هدف توصیف و تحلیل و با ابزار کتابخانه‌ای متکفل پاسخ دادن به این پرسش است.

تمنای بقا

زمانی که انسان پنجاهمین سال فتح ماه را جشن گرفت، یک چیز در ناخودآگاه ما چرخید: نوع بشر نابود نخواهد شد. تلقی دنیای امروز از «انسان» موجودی ابزارساز و هوشمند است که توانسته به مدد این ویژگی بر اطراف خود تسلط پیدا کند. اما انسان برای حفظ این سلطه علاوه بر توسعه فناوری، نیازمند «بقا» است. از این رو باید گفت جهان بدون انسان معنا ندارد و بودن انسان وابسته به تسلط بر پیرامون است.

تلاش برای جاودانگی بقا چنان ریشه‌های انسان‌شناسانه عمیقی دارد که با توجه به «مرگ آگاهی» دیرینه انسان (۱۱)، گاهی رقت‌انگیز جلوه می‌کند. این خواست همیشه با بشر بوده و شاید در لابلای آرزوهایی مانند «آب حیات» یا «ماشین زمان» بتوان ردپایی از آن را مشاهده کرد. حتی چشم دوختن به آسمان و تلاش برای یافتن «زمینی دیگر» و پراکندن تخم انسان نیز در همین راستا قابل ارزیابی است. طرفه آنکه گاه برای ملت‌هایی که همه چیز جز فرهنگ را باخته‌اند، همین میراث وسیله‌ای دفاعی برای «بقا» شده است (۱۲).

اما پیشرفت و بقای انسان دائماً در حال تهدید است؛ خشونت می‌تواند دستاوردهای بشری را نابود کند یا مانع توسعه شود (۱۳). عوامل مختلفی نیز می‌تواند در جلوگیری از منقرض شدن انسان مفید واقع شود. حوزه‌های دین، سیاست، اقتصاد، حقوق حتی ورزش می‌توانند در هم‌افزایی و همگرایی بشر برای حل مشکل فوق‌نقشی مثبت ایفا کنند. گرچه، به نظر می‌رسد حوزه پزشکی نقش پررنگی دارد. چرا که آمار نشان می‌دهد در میان انواع علل، اصلی‌ترین عامل مرگ و میر انسان‌ها بیماری‌ها هستند (۱۴) و این پزشکی است که با آن مقابله می‌کند.

پیشرفت پزشکی و اخلاق زیستی

گرچه مری شلی با رمان «فرانکشتاین» به نوعی هشدار داد که علم و به طور خاص پزشکی شمشیری دو لبه است، اما این استفاده حکومت وقت آمریکا از بمب اتمی در جنگ جهانی دوم بود که قابلیت ویرانگری علم را ملموس ساخت؛ اتفاقی به غایت مهم که حتی الهام بخش تدوین ساختار نهایی یونسکو شد. امروزه هم شاهدیم که با نقد «علم پرستی» افراطی و ارزش دادن به اخلاق نوعی جریان بازگشت به اندیشه‌های شرقی و اخلاق‌مداری ایجاد شده و با مراجعه به آثار اندیشمندان اسلامی در می‌یابیم اخلاق زیستی موضوع بحث جوامع در حال توسعه نیز قرار گرفته است (۱۷).

در دنیای جدید، اختراعات، اکتشافات، نوآوری‌های علمی، کاربرد فناوری و پیشرفت‌های علوم زیستی به‌ویژه درباره سلول‌های بنیادی، آزمایش‌های ژنتیکی، همانندسازی و غیره باعث طرح مسائل اخلاقی، حقوقی و اجتماعی پیچیده‌ای شده است (۱۸، ۱۹). این روند شاید آنگونه که برخی مؤلفان باور دارند بخشی از تبعات زندگی ماشینی و شرایط صنعتی عصر حاضر باشد که بسیاری از جنبه‌های متعالی زندگی بشر را به نیستی کشانده است (۲۰).

در هر حال علت به وجود آمدن سؤالات فوق آن است که ما در حیات خود، به‌ویژه بعد اجتماعی آن، مدام در حال سنجش رفتارها با «اخلاق هنجاری» (۲۱) هستیم تا امور خوب از بد را تشخیص دهیم.

اخلاق هنجاری از دو جهت رفتار انسان را بررسی می‌کند؛ «غایت‌گرایی» و «وظیفه‌گرایی». در نظریات غایت‌گرایانه، نتیجه کار مدنظر قرار می‌گیرد، از این حیث که غلبه کار با خیر است یا شر. اما در دیدگاه‌های وظیفه‌گرایانه نگاه می‌شود که ویژگی‌ها و وظیفه عمل چیست؟ (۲۲).

در این میان پزشکی نیز، به‌مثابه یکی از مهم‌ترین و مفیدترین حرف جامعه، در حصار این هنجارها قرار دارد. بیشتر ما با «سوگندنامه بقراط» آشنا هستیم و بر اساس برخی تألیفات، حتی «ابن سینا» پزشکی را نوعی فضیلت برشمرده و

با توجه به این موارد، تلاش شده از یک سو احتمال درگیری میان انسان‌ها کاهش یابد و از سوی دیگر با افزایش سطح بهداشت میزان مرگ و میر کمتر شود؛ امری که مطمح نظر مهم‌ترین سازمان‌های بین‌المللی بوده است. تمام این شرایط، دانش و هنر پزشکی را در مرتب‌والایی قرار می‌دهد؛ پزشکی دانش، هنر و ضامن تداوم نسل بشر است. دانش است چرا که متکی بر پژوهش تجربی است. هنر است چرا که به‌ویژه در شاخه جراحی نیازمند تجربه و کارآموزی فراوان است و ضامن بقاست زیرا ودیعه الهی یعنی بدن را از گزند بیماری‌ها مصون نگاه می‌دارد یا آن را درمان می‌کند.

با توجه به این نکات پزشکی به طور مداوم مدنظر مقامات عمومی است و رابطه‌ای مستقیم با اصلاحات اجتماعی دارد (۱۵). در دوره‌های مختلف تاریخی هر زمان تصمیم بر آبادانی کشور بوده، اقدامات بهداشتی - درمانی در خط مقدم قرار داشته است. این بدان علت است که حکومت باید از کیان جامعه صیانت کند و مانع نابودی آن شود.

پزشکی اما سوئے دیگری نیز دارد: سوداگری. آمار بالای عمل‌های زیبایی از یک سو و نیز فرار مالیاتی برخی پزشکان از سوی دیگر نشان‌دهنده آن است که طب، دست‌کم در برخی موارد، صرفاً به یک «ابزار» در معنای اخص کلمه بدل شده است: ابزار زیبایی و جمع‌آوری ثروت. نکته‌ای که قابلیت «کارگزار» و «پیشکار» شدن پزشکان را افزایش می‌دهد و همین امر می‌تواند آنان را در مقام عوامل انجام طرح‌هایی قرار دهد.

توضیح آنکه در دنیای نو- سرمایه‌داری، زیبایی و ثروت دو مؤلفه مهم «به حساب آمدن» است و به عقیده برخی اندیشمندان رابطه انسان با محیط اطرافش مدام مسئله‌آفرین است (۱۶)؛ حال پزشکی در عصر کنونی علاوه بر اینکه قادر است تداوم انسان در معنای بیولوژیک را تا حدی تضمین کند، شکوه اجتماعی او را از طریق زیباتر کردن (به باور برخی اندیشمندان از طریق ایجاد رضایت و اعتماد به نفس مصنوعی) ممکن می‌سازد.

حقوق و لزوم تنظیم‌گری روابط جمعی

نظام سیاسی ناگزیر از ایجاد و حفظ نظم در جامعه است. یک ابزار مهم برای این امر، حقوق به منزله قانون و مقررات است که اساساً از مهم‌ترین موضوعات مسئله فرمانروایی سیاسی محسوب می‌شود (۲۷). برای حقوق اهداف متعددی تعیین کرده‌اند؛ از ایجاد نظم تا تحقق عدالت (۲۸). اما در عمل به نظر می‌رسد شانه‌های حقوق از تحمل عدالت ناتوان است و ایجاد نظم هدفی نزدیک و ملموس‌تر است.

با توجه به این ملاحظه، در برابر آنچه در جامعه می‌گذرد حقوق ملزم به تنظیم‌گری یا تأسیس است. زیرا خواسته‌های سیال شهروندان (۲۹) و نهادهایی که برای تأمین آن نیازها به وجود می‌آیند گاه منتظر هنجارهای رسمی نمی‌مانند و چون در واقع امر وجود دارند حقوق حسب وظیفه ذاتی خود ناچار است بدانها بپردازد.

اما باید توجه داشت در حالت مطلوب، حقوق در قبال این امور قادر به هرگونه برخوردی نیست. آنچه باید مطمح نظر نظام سیاسی باشد، تبعیت آگاهانه، داوطلبانه و پایدار است (۳۰). ضمن آنکه در نگاه جامعه‌شناسانه حقوق نباید نسبت به تحولات جامعه سردمزاج باشد. چرا که در این صورت توسط تابعان کنار زده و متروک خواهد شد. چنین وضعیتی نمی‌تواند مناسب یک نظام حقوقی باشد. زیرا در صورت ادامه این وضعیت در جامعه به حساب نخواهد آمد و در نهایت مجبور به استفاده از شیوه‌های بازدارنده (زور، تشویق، تنبیه) خواهد شد که آنها نیز به نوبه خود کارآمدی حکومت را کاهش خواهد داد (۳۱).

به هر روی پرداختن حقوق به هر یک از مسائل بشری برخورد خاص خود را می‌طلبد. امکان ندارد حقوق بتواند با همه امور با یک الگو برخورد کند. این امر به ویژه در مسائل مربوط به حقوق عمومی به خوبی جلوه‌گر است: برای مثال اصل استماع در پرونده‌های مربوط به امور امنیتی تحت الشعاع قرار می‌گیرد (۳۲) یا اصل شفافیت، به درستی، در خصوص بودجه نهادهای راهبردی نباید رعایت شود (۳۳). حال می‌توان پرسید حقوق در برابر آن دست فعالیت‌های پزشکی

بر رعایت موازین اخلاق در امور مرتبط با آن سفارش نموده است (۲۳).

منتهای مراتب «هست»ها لزوماً از «باید»ها تبعیت نمی‌کنند. سوگندنامه بقرات را کنار بگذاریم؛ خوب یا بد، در دنیای نو- سرمایه‌داری امروز سنجش امور با منفعت مادی، رواج خاصی یافته است. پس به نظر می‌رسد در عین احترام به اندیشه‌ورزی‌های عالمانه‌ای که غایات و وظایف خاصی برای هر چیز تعیین می‌کنند، باید دید در عرصه واقع چه می‌گذرد و یا لاقلاً با توجه به نشانه‌های موجود سعی در شناسایی هنجار حاکم بر یک حوزه کرد.

از رهگذر این تأمل، یک پرسش مهم این است که تا چه میزان می‌توان از پزشکی در تداوم بقا بهره برد؟ پاسخ اولیه می‌تواند همان باشد که اکثر ما از عهده آن بر می‌آییم: «تا جایی که اخلاق اجازه دهد». اگر از همان سؤال تکراری بگذریم که حالا بگویید اخلاق چیست، زمانی که پرسش مهم ما با محک «درجه اهمیت بقا» سنجیده شود، توقف خواهیم کرد. این امر زمانی به تمامه جلوه می‌کند که بدانیم به باور برخی اندیشمندان «یکی از نیرومندترین انگیزه‌های شکل‌دهنده رفتار انسان‌ها، اشتیاقشان به زندگی است و نه مرگ...» (۲۴).

انسان در عمل برای «ماندن» مرزهای اخلاق را مدام جا به جا کرده است. در پس تمام آزمایش‌های پزشکی بر روی حیوانات تکبر ویران‌کننده‌ای خوابیده است. در همین راستا گرچه در عالم نظر بسیاری از مکاتب عرفی و ادیان با تمسک به مفاهیمی مانند «تقدیر»، «کرامت انسان»، «مخالفت با کالاپنداری انسان» یا «اهمیت امر زناشویی» با فعالیت‌هایی مانند «شبیسه‌سازی» مخالف‌اند (۲۶، ۲۵)، اما می‌توان پرسید: «اگر ادامه نسل بشر بسته به دستکاری ژنتیک یا ایجاد موجودات ترکیبی (انسان-حیوان) باشد، آیا باید اصول متعالی اخلاقی را به نفع این اقدامات کنار زد؟» پاسخ به‌غایت دشوار است. به‌ویژه آنکه انسان ذاتاً آزمون‌دوست است و محال است در قامت یک «نوع» زیر بار انقراض برود. اما در این میان حقوق کجای داستان قرار دارد؟

(۴۲) و حتی می‌توان چنین برداشت کرد که کنترل زاد و ولد خود راهکاری برای بقای نوع بشر به شمار آمده است (بر اساس این ایده که کاهش تعداد جمعیت به افزایش کیفیت زندگی و نیز کاستن از حجم تخریب محیط زیست می‌انجامد).

باری؛ حال می‌توان پرسید در فرض منوط بودن تداوم گونه بشر بر روی زمین به انجام آزمایش‌ها و سایر اقدامات پزشکی خاص بر روی عده‌ای از انسان‌ها، حقوق چه موضعی باید داشته باشد؟ آیا حقوق می‌تواند جواز به انجام این آزمایش‌ها روی انسان‌ها بدهد؟ به‌ویژه هنگامی که احتمال قوی مرگ نیز در حین انجام چنین اعمالی وجود داشته باشد؟ آیا از این نظامات تبعیت خواهد شد؟ به نظر می‌رسد اگر حقوق صرفاً در مقام ارائه کدهای تنظیمی و تأسیسی و متکی به زور باشد با یک تراژدی روبرو خواهیم شد. زیرا در این حالت حقوق صرفاً یک ابزار ناکارآمد خواهد بود که مشابه «لباس جدید پادشاه»، اما در فضایی دیگر، ناتوان از پوشاندن زور عریان است. در مقابل اما وجود یک جامعه معتقد به برابری می‌تواند از کالاشدن انسان بکاهد. چرا که آنچه ملاک انجام آزمایش‌ها می‌شود، نه برتری یک عده و پست بودن عده‌ای دیگر، که داده‌های تجربی و عقل‌بنیاد پزشکی خواهد بود.

در این حالت می‌توان امید داشت تلاش برای تضمین بقای انسان از حالت قربانی کردن خارج شود. اما همچنان حقوق با چالش مواجه است و آن چالش این است که چگونه می‌توان برای جامعه لزوم تبعیت از چنین ضوابطی را توجیه کرد؟ زیرا بخش عمده‌ای از آزمایش‌های مورد نظر، نابودی عده‌ای برای کمک به بقای سایرین است.

نتیجه‌گیری

پزشکی در تمام جلوه‌هایش زیست انسان‌ها را، به‌ویژه در حوزه‌های حقوق و اخلاق، متأثر می‌سازد. افراد در رفتارهای خود با سنجش‌های اخلاقی روبرو هستند و حکومت برای نیل به نظم و نیز عدالت به حقوق نیازمند است. اصلی‌ترین اثر پزشکی در تاریخ حیات بشر کمک به بقای اوست. این مهم از

که درصدد تأمین تداوم حیات بشر هستند چگونه می‌تواند برخورد کند که همچنان محترم بماند و بدان عمل شود؟

مقدورات حقوقی

پزشکی به دلایل پیش‌گفته حیات اجتماعی انسان‌ها را به شدت متأثر می‌سازد (۳۴) و با توجه به نقش مهم آن در تداوم بشر بر کره خاک، مدام محل بحث متکلمان، فقها و حقوقدانان بوده است. مباحث کلامی و فقهی در جای خود به شکل مستوفی بررسی شده‌اند (۳۶، ۳۵)؛ اما حقوق نیز ملزم است با توجه به وظایف مهم خود بدان پردازد.

حقوق باید دنیای ما را بهتر سازد. حقوقی که نسبت به تحولات جامعه بی‌اعتنا باشد، نتواند از عهده وظایف مهم خود بر آید، اتکای صرف به زور داشته باشد یا غایت آن تأمین منافع صاحبان قدرت باشد، پایدار نیست. اما چگونه می‌توان در تعامل میان حقوق و پزشکی، بقای بشر را تضمین و در عین حال از کالا شدن او جلوگیری کرد؟ به عبارتی، گرچه راهنما بودن یک سری اندیشه‌های بنیادین برای حقوق محل اتفاق نظر اکثر اندیشمندان این حوزه است (۳۷)، اما آیا در عالم واقع می‌توان نظاماتی بین حقوق و زیست پزشکی برقرار کرد که مسیر بقا را به شکلی مسالمت‌آمیز هموار سازد؟ به نظر می‌رسد در این حالت محتوا و بستر قانون توأمان مطمح نظر قرار می‌گیرد.

یکی از مهم‌ترین ارزش‌های یک نظام حقوقی می‌تواند برابر بودن مردم در قانون و در برابر قانون باشد (۳۸). تنها در این حالت است که انسان از رعیت به شهروند بدل می‌شود. چرا که فرض مخفی در باور به نابرابری، برتری ماهیت یک عده از انسان‌ها و در مقابل، خوار و پست بودن برخی دیگر از حیث ماهیت است (۳۹). برابری اما به نوبه خود یک فرهنگ است (۴۰) که محیط بر نظام حقوقی است. از این منظر، قانون برای اجرا نیازمند زمینه‌های متعددی است که در این میان بستر فرهنگی، موقعیت ممتازی دارد (۴۱). البته فرهنگ بر پزشکی نیز تأثیرگذار است. این نقش به طور خاص در امر تولید مثل دیده می‌شود. امروزه بر اثر تماس فرهنگی غرب با سایر کشورها، کنترل موالید شکل خانواده‌ها را تغییر داده

References

1. Stewart R, van Carina Rooyen, Korth M, Chereni A, Rebelo Da Silva N, de Wet T. Do micro-credit, micro-savings and micro-leasing serve as effective financial inclusion interventions enabling poor people, and especially women, to engage in meaningful economic opportunities in low- and middle-income countries? a systematic review of the evidence. London: EPPI-centre, social science research unit, institute of education, university of London; 2012: 223 p.
2. Duvendack M, Palmer-Jones R, Copestake J, Hooper L. What is the evidence of the impact of microfinance on the well-being of poor people? London: EPPI-centre, social science research unit, institute of education, university of London; 2011: 192 p.
3. UNESCO. [UNESCO science report]. Translated by Ismail Yazdanpour. Tehran: Institute for Cultural and Social Studies; 2016. 201 p. Persian.
4. Islamic Republic News Agency [Internet]. Tehran: Irna. Everyone still wants to be a doctor; 2019 Aug 8 [Cited 2019 May 19] Available from: <https://www.irna.ir/news/82991366/%D9%87%D9%86%D9%88%D8%B2-%D9%87%D9%85%D9%87-%D9%85%DB%8C-%D8%AE%D9%88%D8%A7%D9%87%D9%86%D8%AF-%D9%BE%D8%B2%D8%B4%D9%83-%D8%B4%D9%88%D9%86%D8%AF>.
5. Ghaneirad MA. [Surveying science and society]. 2nd ed. Tehran: Institute for Cultural and Social Studies; 2016. p. 478-9. Persian.
6. Harirchi I. Serious shortage of physicians in the country [Internet]. Islamic Republic News Agency; 2019 Sept 18 [Cited 2019 May 19]; [about 4 screens]. Available from: <https://www.isna.ir/news/98040804014/%DA%A9%D9%85%D8%A8%D9%88%D8%AF-%D8%AC%D8%AF%DB%8C-%D9%BE%D8%B2%D8%B4%DA%A9-%D8%AF%D8%B1-%DA%A9%D8%B4%D9%88%D8%B1>.
7. Street BV, Street BB. Literacy in Theory and practice. Translated by Mahsa Sheikhan. Tehran: Institute for cultural and social studies in collaboration with the Institute for Culture, Art and Communication; 2018: 30552. Persian.
8. Tabatabai Motami M. [Administrative law]. 3rd ed. Tehran: Position; 2011. 253 p. Persian.

رهگذر تأمین سلامت یا زیباسازی، تداوم ملموس یا ناملموس (مقبولیت اجتماعی) بشر را فراهم ساخته است.

امروزه اما بقای بشر با موانع متعددی روبرو است. خشونت، بیماری‌های نوظهور و فقر را می‌توان از جمله مهم‌ترین این امور به شمار آورد. پزشکی به عنوان بخش مهمی از تلاش بشر برای تداوم (در مقام یک گونه)، وظیفه‌ای انکارناپذیر دارد.

به نظر می‌رسد آنجا که پزشکی با انجام اقداماتی مانند آزمایش‌های خاص و شبیه‌سازی سعی در انجام وظیفه خطیر خود دارد، هنجارهای اخلاقی مرسوم بیش از پیش نمایان می‌شوند و نظام حقوقی در جستجوی چاره بر می‌آید.

بررسی دقیق این رابطه نشان داد بقای گونه بشر از چنان اهمیتی برخوردار است که همین امر، بقا، خود یک غایت و یک «خوب برتر» به شمار می‌آید. اما با توجه به حب نفس و حرص موجود در ذات بشر، حقوق در چنین حالتی باید منتظر یک تحول در جامعه بماند. در غیر این صورت شاهد تبعیت آگاهانه، داوطلبانه و پایدار از ضوابط آن در این حوزه نخواهیم بود و حقوق در بهترین حالت ابزار دست زورمندان برای تسهیل انجام هر نوع آزمایش و... خواهد شد.

گرچه به احتمال زیاد وجود جامعه‌ای که در آن باور به برابری رواج حداکثری داشته باشد، از کالا شدن انسان و خدشه وارد آمدن به کرامت آن در این وضعیت بغرنج خواهد کاست، اما مسئله به پایان نمی‌رسد. چرا که دقیقاً به دلیل همان حرص و حب نفس معمول، اگر انسان‌ها آماده فداکاری نباشند، بقا محقق نمی‌شود و نظام حقوقی برای نیل به تنظیم‌گری محتاج زور خالص خواهد شد. در این حالت، تنها فضیلت‌مدار شدن جامعه به‌ویژه از حیث گسترش روحیه فداکاری برای جامعه بشری می‌تواند حقوق و زیست‌پزشکی را از حیرانی نجات دهد.

تعارض منافع

نویسندگان هیچ‌گونه تعارض منافی در خصوص این پژوهش ندارند.

9. Tabatabaei Motameni M. Public Liberties and Human Rights. Print: 4. Tehran: Tehran University Press; 2009. 142. Persian.
10. Chavoshian A, Takeuchi K. Large-scale floods report. Japan: Public Works Research Institute of Japan, ICHARM; 2013. 205 p.
11. Daryab S, Vahdati Nasab H. [Neanderthal man: death and death awareness]. Iran Anthropol Res. 2014;4(1):131-49. Persian.
12. Islami Nadoushan MA. [Iranian identity in the post-Islamic period]. Political and Economic Ettelaat. 1998;12(129-130):50-5. Persian.
13. North DC, Wallis JJ, Weingast BR. Violence and social order: a conceptual framework for interpreting recorded human history. 1st ed. Cambridge: Cambridge University Press; 2009. p. 13-4.
14. Eghtesadonline. [Know the top 10 causes of death in the world] [Internet]. Tehran: Eghtesadonline; [cited 2019 sept 20]; [about 5 screens]: Available from: <https://www.eghtesadonline.com/%D8%A8%D8%AE%D8%B4-%D8%B3%D9%84%D8%A7%D9%85%D8%AA-84/140213-%D8%AF%D9%84%DB%8C%D9%84-%D8%B9%D9%85%D8%AF%D9%87-%D9%85%D8%B1%DA%AF-%D9%85%DB%8C%D8%B1-%D8%AF%D8%B1-%D8%AC%D9%87%D8%A7%D9%86-%D8%B1%D8%A7-%D8%A8%D8%B4%D9%86%D8%A7%D8%B3%DB%8C%D8%AF>.
15. Shadpour K. [Health sector reform in Islamic republic of Iran]. J Qazvin Univ Med Sci. 2006;10(3):7-20. Persian.
16. Rouland N. [Legal Anthropology]. Translated by Nikpay A. Tehran: Jungle; 2006. p. 16-3. Persian.
17. Mohagheghdamad SM. [Biological Ethics from the Perspective of Islamic Theologians]. In: Ayoubi H, Mohagheghdamad SM, Abbasi M, editors. Proceedings of the scientific specialized conference on the role of religions in explaining ethical values. Tehran: Hoghooghi Publication; 2019. p. 12-4. Persian.
18. Feltz B. The Philosophical and ethical issues of climate change. The UNESCO Courier. 2019;3:7-9.
19. Rasekh M, Khodaparast AH. [A right to know one's biological parents]. J Reprod Infertil. 2007;8(3):247-58.
20. Gus J. [American society and administrative affairs]. In: Dwight Waldo, editor. The study of public administration. Translated by Piranzar H. Tehran: Ibn Sina Bookstore in collaboration with Franklin. 1955. p. 43-55.
21. In this issue, including: Palmer, Michael. [Moral Problems]. Translated by Al-Bouyeh AR. Qom: Institute for Islamic science and culture. 2006. 98 p. Persian.
22. Movahedi MJ, Tavakoli GhH. [The comparison of deontological and consequential solutions in abortion and brain death]. Bioeth J. 2012;2(6):135-53. Persian.
23. Heidari AE, Keshavarz H, Sepehr, MN. [Review of medical ethics in Avicenna's book Canon of medicine]. Iran J Med Ethics Hist Med. 2012;5(5):66-75. Persian.
24. Ranney A. [Governing]. Translated by Sazgar L. Tehran: IUP; 1995. 70 p. Persian.
25. Sa'ed MJ. [The ethical approach to Buddhist, Hindu, Jewish and Christ religion in human cloning]. Med Ethics. 2007;1(1):111-62. Persian.
26. Aramesh K. [Human cloning from the ethics perspective: secular and Shiite attitudes]. In: Akhondi MM, Eftekhar Jahromi G, Rasekh M, Ali Motevolizadeh Ardakani A, editors. Genetics: Law, ethics, psychology (Proceedings). Tehran: Ibn Sina Research Institute; 2010. p. 43-58. Persian.
27. Hampton, Jean. [Political philosophy]. Translated by Dyihimi Kh. Tehran: Tarheno; 2010. 21 p. Persian.
28. Katouzian N. [Introduction to law and study in the Iranian legal system]. 38th ed. Theran: Sahame Enteshar Company; 2004. 35 p. Persian.
29. Nikpay A. [Iranian intellectuals and identity]. National Stud Quart. 2004;5(2):199-240. Persian.
30. Leeuw FL, Schmeets H. Empirical legal research: a guidance book for lawyers, legislators and regulators. 1st ed. UK: Edward Elgar Publishing; 2016. 194 p.
31. Tom RT. Why people obey the law. 1st ed. London: Yale University Press; 1990. 161 p.
32. Cane P. Administrative law. 5th ed. Oxford: Oxford University Press.; 2011. 480 p.
33. Public Audit Act 1987 (IRI), S 57.

34. Zeinabadi M. [Mental-social health]. In: Salehi Amiri SR, editor. Proceedings of the Iranian social challenges. Tehran: Institute for strategic studies of expediency discernment council; 2008. p. 275-318. Persian.
35. Sobhani J. [Darwinism or the evolution: critique and analysis]. 1st ed. Qom: Imam Sadegh Institute; 2007. 20 p. Persian.
36. Lankrani F, Javad M. [Juridical-legal analysis of artificial insemination]. 1st ed. Qom: A'eme At'har Juridical Center; 2010. 10 p. Persian.
37. Rasekh M. [A theory of rights]. J Reprod Infertil. 2009;10(4):299-316. Persian.
38. Gowder P. The rule of law and equality. Law and Philosophy. 2013;32(5):565-618.
39. Weingast, Barry R. Why developing countries prove so resistant to the rule of law. In: James JH, Robert LN, Lee C, editors. Global perspective on the rule of law. Abingdon: Routledge; 2011. p. 27-51.
40. Jackson J, Bradford B, Hough M, Myhill A, Quinton P, Tyler TR. Why do people comply with the law? Legitimacy and influence of legal institutions. Br J Criminol. 2012;52(6):1051-71.
41. Tamanaha, BZ. On the rule of law. New York: Cambridge university press; 2004. 123 p.
42. Rao, J. Mohan, [The decline in birth rate in Europe and elsewhere] In: World Culture Report. Author: Writers Group. Translated by: Translators Group. Editor: Hadi Qabraei. Tehran: Iranian National Commission for UNESCO. 2000: 56 p. Persian.

Law as the King's New Clothes: Challenges in Biomedical Law and Ethics

Seyyed Shahaboddin Mousavizadeh Markieh *

- Lecturer of University of Guilan, Department of Law, Faculty of Literature and Humanities, University of Guilan, Guilan, Iran

Received: Dec. 02, 2019 Accepted: Mar. 09, 2020

Keywords:

Survival, Problem finding, Anthropology, Public law, Ethics, Sociology of law

To cite this article:

Mousavizadeh Markieh SS. [The Law: The Emperor's New Clothes? Problematic of the Law and Biomedicine Ethics]. Iran J Biomed Law Ethics. 2020;1(2):69-77. Persian.

Abstract

The purpose of this study was to investigate the basic issue of biomedical law and ethics and the strategies to approach such significant topics. The key question is what problem more than anything else can impose itself on the relationship between biomedical law and ethics. "Survival" seems to be the answer to the question.

The present study was conducted for the purpose of describing and analyzing using library resources. The results showed that the importance of preserving human species in the world on the one hand and the application of medical procedures on the other hand may impact the relationship between biomedical law and ethics. However, the intrinsic self-esteem of human beings makes the problem complicated especially when it comes to medical experiments on humans, human cloning, and so on. Studies have shown that while a prevailing equality-based perspective in society can prevent the commodification of human-beings in such a situation, it is ultimately the virtue of "sacrifice" that avails the medical profession to assist human survival in the light of ethical considerations. In this case, survival itself is an end and a "good" that deserves to be achieved.

* Corresponding author: Seyyed Shahaboddin Mousavizadeh Markieh, Tel: 22251364, Fax: 22252536, Email: sshahabm88@gmail.com

The title is extracted from a story by Hans Christian Andersen, the Danish author.